

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Затверджую

Голова Приймальної комісії
Ректор

Михайло
ЗГУРОВСЬКИЙ

25.04.2024
дата

ПРОГРАМА
вступного іспиту із спеціальності

для вступу на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії
«Соціологія»

за спеціальністю 054 Соціологія

Програму ухвалено:

Науково-методичною комісією за спеціальністю
054 Соціологія

Протокол № 1 від 15 » « 04 » 2024 р.

Голова НМК

Ф

Павло ФЕДОРЧЕНКО-КУТУЄВ

Зміст

1. Загальні відомості.....	3
2. Питання, що виносяться на екзаменаційне випробування.....	4
3. Навчально-методичні матеріали.....	6
4. Рейтингова система оцінювання.....	9
5. Приклад екзаменаційного білету.....	10

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Вступний іспит на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії спеціальності 054 «Соціологія» проводиться для тих вступників, які мають ступень магістра*.

Освітня програма «Соціологія» відповідає місії та стратегії КПІ ім. Ігоря Сікорського, за якою стратегічним пріоритетом університету є фундаменталізація підготовки фахівців. Особливості освітньої програми враховані шляхом обрання змісту програми вступного іспиту.

Програма складена з урахуванням питань, які вивчаються в межах дисциплін: «Соціологія», «Історія соціології», «Методологія та методи соціологічних досліджень», «Кількісні методи соціологічного дослідження», «Якісні методи соціологічного дослідження», «Сучасні соціологічні теорії». Мета випробування: виявлення рівня володіння здобувачем сучасними теоріями, методологією та методами соціологічних досліджень.

Основний вступний іспит на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти для здобуття наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 054 Соціологія здійснюється в усній формі. Екзаменаційний білет містить три запитання; на два з них необхідно надати розгорнуту відповідь, третє запитання пропонується в тестовій формі.

Загальна тривалість часу, відведеного вступникам для відповіді, складає 2 академічні години (90 хв.).

Зміст запитань екзаменаційних білетів знаходиться в межах стандарту вищої освіти України зі спеціальності 054 Соціологія другого (магістерського) рівня вищої освіти.

У наступному розділі програми наведені питання, які стосуються виконання завдань вступних випробувань.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників освітньої програми «Соціологія» наведено в розділі «Вступ до аспірантури» на веб-сторінці аспірантури та докторантури КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://aspirantura.kpi.ua/>

*Відповідно доп.2 Розділу XV закону Про вищу освіту вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра

II. ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Структура сучасного соціологічного знання.
2. Типології суспільств в сучасній соціологічній науці: традиція та модерність.
3. Теорії походження суспільства та їх евристичні можливості.
4. Соціологія та влада: проблеми взаємодії. Роль соціології в соціальному реформуванні сучасного українського суспільства.
5. Основні підходи до визначення соціальної структури суспільства.
6. Феноменологічна концепція структурування соціальних взаємодій.
7. Класифікація соціальних інститутів. Процес інституціоналізації.
8. Концептуальні засади вивчення соціальної мобільності.
9. Соціологічні підходи до вивчення соціальної стратифікації.
10. Соціологічні підходи до вивчення проблеми бідності.
11. Концепція соціального простору та класів П. Бурдьо.
12. Концепції мережевих структур (М. Кастельс).
13. Концепції класового аналізу Дж. Голдторпа та Е. О. Райта: методологічний підхід, концептуальні поняття і чинники соціального класу.
14. Концепт соціального капіталу та його пізнавальні можливості. Види капіталу та їх співвідношення.
15. Особливості класового структурування сучасного українського суспільства.
16. Провідні тенденції соціальної мобільності в сучасному українському суспільстві.
17. Культурна трансформація пострадянського суспільства.
18. Сучасні міграційні процеси. Типи міграцій.
19. Освіта як інститут і фактор соціальних нерівностей: тенденції в сучасному світі, способи вивчення.
20. Соціологічні концепції соціалізації: порівняльна характеристика.
21. Концепція соціальної дії Т. Парсонса.
22. Формальні, неформальні та референтні групи. Теорія референтних груп Р. Мертона.
23. Класичні та сучасні концепції бюрократії (М. Вебер, Р. Мертон, М. Кроз'є, З. Бауман). Бюрократія та олігархія (Р. Міхельс).
24. Нації та національні спільноти. «Уявлені спільноти» та конструювання національної ідентичності.
25. Специфіка соціологічного підходу до вивчення господарських процесів.
26. Порівняльний аналіз концепції постіндустріального суспільства і марксистської теорії суспільно-економічних формацій.
27. Підприємництво: поняття, економічні функції і роль в господарському розвитку.
28. Основні теорії девіації в сучасній соціології.
29. Різновиди малих груп. Їх характерні риси і особливості.
30. Типи соціологічних досліджень.
31. Програма соціологічного дослідження: структура, функції, вимоги до програми.
32. Теоретична та емпірична інтерпретація. Операціоналізація основних понять соціологічного дослідження.

33. Гіпотези соціологічного дослідження: поняття, типи, методологічні вимоги до формулювання гіпотез.

34. Вимірювання в соціологічному дослідженні. Основні типи шкал, що використовують в соціології.

35. Екологічна соціологія Чиказької школи (Р. Парк, Е. Берджес).

36. Теорії соціального обміну (Б. Скіннер, Дж. Хоманс, П. Блау).

37. Теорія символічного інтеракціонізму Дж. Г. Міда і Г. Блумера.

38. Етнометодологія Г. Гарфінкеля.

39. Інтегральна соціологія П. Сорокіна.

40. Теорії постіндустріального суспільства Д.Бела та А.Тулена.

41. Соціологічні концепції масового суспільства (Д.Рісмен, Х.Ортега-і-Гасет, Е.Шілз, Г.Блумер).

42. Соціологічні теорії тоталітарного суспільства (Х.Арендт, К.Мангейм).

43. Соціологічні теорії інформаційного суспільства.

44. Теорії розвинутого індустріального суспільства середини ХХ ст. (Франкфуртська школа, Р.Арон та ін.).

45. Теорія радикализованого модерну та соціальної структуризації Е.Гіденса.

46. Теорія комунікативної дії Ю. Габермаса.

47. Теорія раціонального вибору (Дж. С. Коулмен, Дж. Елстер).

48. Постмодерністська соціологія про природу сучасного соціуму (Ж.-Ф.Ліотар, Ж.Бодрійяр, Дж.Фрідман).

49. Феноменологічна соціологія знання П. Бергера і Т. Лукмана.

50. Публічна соціологія та її вплив на соціологічний дискурс.

51. Засади світ-системного аналізу як соціологічної дослідницької програми.

52. Засади соціологічного теоретизування про модернізацію.

53. Кількісні методи в соціологічному дослідженні.

54. Статистичні методи вивчення взаємозв'язків явищ.

55. Аналіз даних вторинних та порівняльних досліджень.

56. Перевірка статистичних гіпотез.

57. Особливості методології якісних досліджень в соціології.

58. Багатовимірні методи аналізу даних: сутність, напрямки використання в соціології.

59. Соціологічні теорії мас-медіа.

60. Особливості розвитку масових комунікацій в постіндустріальному суспільстві.

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Бабенко С. С. Соціокультурний механізм динаміки соціальних нерівностей: обґрунтування концепції // *Методологія, теорія і практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: збірник наукових праць*. Харків: Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, 2008. - С.46-50.
2. Буткалюк В. Нерівність за умов економічної глобалізації: емпіричний соціологічний вимір // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2020. № 1. С. 66-85.
3. Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В.Шовкун, А.Олійник. Київ : Основи, 1999. 726 с.
4. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами “Європейського соціального дослідження” 2005–2007– 2009-2011. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. 119 с.
5. Єнін М. Ідеологічні форми та ціннісні модифікації патріотизму української молоді (на основі аналізу модернованих групових дискусій) // *Ідеологія та політика*. 2018. №2. С. 61 – 93.
6. Єнін М., Коржов Г. Мережева комунікація: ризики та перспективи (на основі соціологічних опитувань громадської думки в країнах Євросоюзу) // *Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. – Київ; Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. №1 (49). С. 22–29.
7. Історія соціології (у 2-х кн.) [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О.А. Рахманов, С. С. Бульбенюк, Ю.М. Манелюк. К.: КНЕУ, 2017.
8. Коваліско Н. В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення / Н. В. Коваліско.– К.: Інститут соціології НАН України, 2008.– 240 с.
9. Коваліско Н., Савчинський Р. Багатовимірний аналіз соціальної стратифікації сучасного українського суспільства (регіональний аспект) // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2007. №3. С. 5-37.
10. Кон Мелвін Л. Професійна структура і відчуження // *Соціальні структури і особистість: Дослідження Мелвіна Л. Кона і його співпрацівників / Пер.з англ.* Київ: Києво-Могилянська Академія, 2007. С. 94-108.
11. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм. К.: Сталь, 2005. – 500 с.
https://drive.google.com/file/d/0B_AwM9i0LK_yV0JtYWwdoMlo4aTc4NlZjZGtYaTl3WXVVT0gw/edit
12. Кутуєв П. В. Трансформації модерну: інституції, ідеї, ідеології : монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2016.
13. Кутуєв П.В., Єнін М.Н., Зихович Дж., Куровська Г.В. Соціологічна наукова діяльність та стратегії вибору дослідницької теми у фокусі теоретичних рефлексій // *Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. – Київ; Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – №3 (47). – С. 6 – 19.
14. Нариси новітньої історії України, 1991–2021; зб. ст. / ред. М. Мінаков, Г. Касьянов та М. Роджанські. Київ : Laurus, 2021. 344 с.
15. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ ст. : Посібник. Київ, 1996. 224 с.
16. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. – К.: КМ Академія, 2004. 270 с.
17. Райт Е. Засади неомарксистського класового аналізу // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019. №1. С. 9 – 31.

18. Сальнікова С. Вибірка у соціологічному дослідженні: підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 252 с.
19. Симончук О. Динаміка соціально-класової структури у пострадянській Україні // Українське суспільство. Двадцять років незалежності. Соціологічний моніторинг. Т. 1. Аналітичні матеріали / За ред. В. Ворони, М. Шульги. К. : Інститут соціології НАН України, 2011. С. 68–83.
20. Симончук О.В. Середній клас у соціальній структурі українського суспільства // Структурні виміри сучасного суспільства: Навчальний посібник / За ред. С. Макеєва. К.: Інститут соціології НАН України, 2006. С. 209–243.
21. Соціокультурні ідентичності та практики / Під ред. А. Ручки. – К.: Інститут соціології НАН України, 2002. 315 с.
22. Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; За ред. Н. П. Осипової. К.: Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
23. Соціологія модерну та модернізації [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальності 054 «Соціологія», спеціалізації «Врегулювання конфліктів та медіація» / П. В. Кутуєв, А. В. Багінський, О. І. Василець, М. Н. Єнін, О. М. Казьмірова, Т. В. Коломієць, Г. О. Коржов, Д. В. Макаренко, І. В. Мацко-Демиденко, І. В. Піголенко, О. П. Северинчик, О. Л. Якубін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 3333 кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 355 с.
24. Соціологія громадської думки та мас-медіа: Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для бакалаврів за спеціальністю 054 «Соціологія» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Єнін М.Н., Северинчик О.П. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 81 с.
25. Соціологія: Навч. посібник / ред. С. Макеєв. Київ : Знання, 2005. 455 с.
26. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. Львів : Кальварія, 2004. 544 с.
27. Brown Bruce (Bruce L.) Multivariate analysis for the biobehavioral and social sciences / Bruce L. Brown, Suzanne B. Hendrix, Dawson W. Hedges, Timothy B. Smith. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2012.
28. Class Divisions and Social Inequality in Independent Ukraine // Mykhailo Minakov, Georgiy Kasianov, Matthew Rojansky (eds.). From «The Ukraine to Ukraine. A Contemporary History, 1991-2021». Ibidem-Verlag, Stuttgart 2021. 386 p.
29. Druckman D. Doing research: Methods of inquiry for conflict analysis. Sage, 2005.
30. Kline R. Principles and Practice of Structural Equation Modeling /Rex B. Kline. – N.-Y. : The Gilford Press., 2010. 427 p.
31. Neuman W. Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. 7th Edition, Pearson, 2007.
32. Yenin M. Higher education in Ukraine: current problems and probable social consequences of its reforming in the context of neoliberal transformation // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2016. №1. С. 117–126.

IV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Початковий рейтинг абітурієнта за екзамен розраховується виходячи із 100-бальної шкали. При визначенні загального рейтингу вступника початковий рейтинг за екзамен перераховується у 200-бальну шкалу за відповідною таблицею (п.4) .

2. На екзамені абітурієнти готуються до усної відповіді на завдання екзаменаційного білету.

Кожне завдання комплексного фахового вступного випробування містить два питання, які потребують розгорнутої відповіді та 5 питань, які подано в тестовій формі.

Питання, подані в тестовій формі, оцінюються в 20 балів.

Кожне з двох питань, які потребують розгорнутої відповіді, оцінюється у 40 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації – 36-40 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (припустимі незначні неточності) – 30-35 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить певні недоліки) – 24-29 бали;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0-23 балів.

3. Сума балів за відповіді на три питання на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

4. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до 200- бальної шкали згідно з таблицею:

Таблиця відповідності оцінок РСО (60...100 балів)
оцінкам 200-бальної шкали (100...200 балів)

шкала РСО	шкала 100...200	шкала РСО	шкала 100...200	шкала РСО	шкала 100...200	шкала РСО	шкала 100...200
60	100	70	140	80	160	90	180
61	105	71	142	81	162	91	182
62	110	72	144	82	164	92	184
63	115	73	146	83	166	93	186
64	120	74	148	84	168	94	188
65	125	75	150	85	170	95	190
66	128	76	152	86	172	96	192
67	131	77	154	87	174	97	194
68	134	78	156	88	176	98	196
69	137	79	158	89	178	99	198
						100	200

V. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

(повне найменування вищого навчального закладу)

Освітній ступінь _____
 Спеціальність _____
 (назва)

Навчальна дисципліна _____
 Соціологія _____
 Вступний іспит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

1. Структура сучасного соціологічного знання.
2. Порівняльний аналіз концепції постіндустріального суспільства і марксистської теорії суспільно-економічних формацій.
3. Який соціолог при вивченні соціальних інститутів виділяв їх явні і латентні функції?
  - 1) Ф. Тьонніс
  - 2) Т. Парсонс
  - 3) Р. Мертон
  4. Хто з нижчеперерахованих вчених є автором концепції індустріального суспільства:
    - 1) О. Конт
    - 2) А. Сен-Сімон
    - 3) М. Вебер
    5. Хто з вчених-соціологів вважає, що в Україні переважає екстернальний тип особистості?
      - 1) В. Паніотто
      - 2) Є. Головаха
      - 3) М. Чурилов
      6. Як називається процес пристосовування особистості до нових норм і цінностей у випадку докорінної зміни соціального середовища?
        - 1) соціалізація
        - 2) десоціалізація
        - 3) ресоціалізація
        7. Який показник обчислюється як число відданих учасником виборів, розділене на максимально можливе число відданих виборів?
          - 1) соціометричний статус
          - 2) психологічна експансивність
          - 3) обсяг взаємодії
          8. Які шкали вимірюють якісні ознаки?
            - 1) інтервальні
            - 2) номінальні та рангові
            - 3) порядкові

Затверджено

Гарант освітньої програми _____

Павло ФЕДОРЧЕНКО-КУТУЄВ

РОЗРОБНИКИ:

Федорченко-Кутусєв Павло Володимирович, д. соц. н., проф., завідувач
кафедри соціології

Панченко Любов Феліксівна, д. пед. н., проф., професор кафедри соціології

Єнін Максим Наїмович, к. соц. н., доц., доцент кафедри соціології

Коломієць Тетяна Володимирівна, к. філос. н., доц., доцентка кафедри соціології

Коржов Геннадій Олександрович, к. соц. н., доц., доцент кафедри соціології

Пиголенко Ігор Вікторович, к. філос. н., доцент кафедри соціології

Програму рекомендовано:

Вченою радою факультету соціології та права
Голова вченої ради

Олена АКІМОВА

протокол № 9

від « 19 » « 04 » 2024 р.